

IOANNES
DE ANANIA SV.
PER SECUNDUM ET
TERTIO DECRE.
TALIVM.

IOANNIS DE ANANIA
BONONIENSIS ARCHIDIA.

coni viuisq; Iuris Doctoris meritissimi in Secundum
& Tertium Decretuum lectura disceida nuf.
quam antehac vīs, nunc ad Iuris studiorū
forum utilitatem in lucem emissa,
diligenterq; emendata.

Accesserunt summaria elegansissima, cum reperto accurate in
Alphabetum ordinem redacto.

LUGDVNI.

M. D. LIII.

LEGES XII TAB.

COLL. SOC. 1554 SANCTO DONO RIGVM.

Ioannis de Anania iuris & Cae Sarei, ET PONTIFICII professo eximii doctissimi in scindam Decretalem librum singulari ac eruditissimam enarratio.

De Iudicijis, Rubrica.

S V M M A R I V M .

1. Pactum de nō declinando indice alias suo qui exceptio legitima repellere poterat est irreconcilabile.
2. Blasphemus dicatur qui in lite aduersatur.
3. Judge qui ex pacto fuit a partibus electus an ut suscipiens possit ab eisdem partibus recusari an et testis possit repellere remissum.
4. Citatio facta auctoritate propria non petit a tutelio licentia et nulla acier fieri potest citatio etiam iudicis auctoritate nisi ad petitiones partis et reporta in actio aut postquinatur facta summa ad partem petitiorem.
5. Respondere quia non cogitat nisi citatus fuerit et quid si faciat ne casualliter timentem.
6. Exceptio dilatoria debet opponi ante litis contestationem. Cautele per quam procedi potest dilatoria que sit.
7. Interrogatoria iudicio fieri possunt in quacunque parte huius etiam post conclusionem in causa.
8. Contentio an dicatur citatus recedens sine licentia.
9. Absoluta non debet ergo dicarius pro manifesta offensia vel contumacia nisi satisfactione facta et quoniam sola satisfactione non absolvit immo absoluendus est expedit.
10. Citatio non a iustis requiritur contra contumaciam multitudini.
11. Sollicitare ponitente in quocunque loco an videatur submissus iudicis consensu loci et etiam si locus non sit idoneus.
12. Excommunicatus an illi non coetus sacerdotiorum celebrantur. Irregularis est notorius sacerdos.
13. Citatus an possit vici in iudicio reportato vel non legitimate citatus et tenetur comparere.
14. Excommunicatus an dictatur omni tempore punitus beneficiis et non a iustis excommunicato procedere a causa penitentiae ipsius iure. Et quoniam iudicis fructus seu redditus beneficii debent excommunicato subtrahi.

C A P .

I.

E Quo

valde, dimidiatur intercessio, ponitur primo facti narratio, secundo contumacia, tertio iniuste petitiones accusatorum repellere, quarto ibi placet tercia ibi non admittit. **T**unc promovit iudicium suum non declinando, perinde pote, et sic, pactum de nō declinando iudicis, alias sua qui exceptione poterat repellere est irreconcilabile. h. d. secundum gloriam et secundum **J**o. an. **A**. **M**odo, pactum de respondendo cum iudice non hoc in petitione iudicis et iudicis exceptione utrum pacienter iurisdictioni iudicis submittit.

2. tunc ideo posita petentie non potest. h. d. **T**unc et quod illi dicunt aduersarii qui aduersarii in lite: quod est utile propter statuta. **E**t hanc est alia causa possit inde tanquam suspicere recessum et obtemperare in gl. c. et super de officio leg. **E**nim enim possit repellere et test. dicitur in specie de test. et possibiliter est dicendum, etiam si dicat. C. de test. **T**unc praeceptio dicitur quia autem omnia uti petiencia a iudice: alias dictato facta auctoritate non valit de quo per Bar. in. **L**ib. 4. **P**art. 11. **D**e officio in L. **C**. de egrin. reis, inde am non o dare licetia citandi nisi ad petitionem partis, per id quod habet in ch. de postu-priest. Subdit autem **O**. **Z**at hinc quod resipit in actu citationis. i. relationem factum fratris ptelemur quod ad petitionem partis, per id quod habetur in c. de test. **S**ed considera quod illa est solentias egrinica que non presumuntur in ea no. in L. **C**. ad L. **D**. de q. obli.
3. **C**onstat, t. quis non cogit respondere nisi fuerit citatus si

4. **T**ota iustitia practica ad excludendum rei a facultate opponendi declinatio fuit recte ut interrogetur. Tunc est dare causum, op. p. acti anterioris litis contestationis perclusus via iurisdictionis quo in L. **C**. in monasterio de re iudicata. **L**iquidam confutabili. **M**o. et. **T**ota t. quod inde potest in qualibet parte littera partes interrogari, de quo in L. **V**ib. **C**. ff. de interrogatio. et in c. **c**. **J**o. ad s. j. de fide instru. quod procedit ut vocit deo. **Z**at non solum ad declarandum veritatem iurisdictionis ne actionis si ad illa fundatur: et hoc fieri potest etiam postquam est conclusum in causa pondera quod in verbo interrogari in de le pote verb. **S**ed **M**ota t. g. citatus recedens sine licetia potest dici continetur in q. q. **C**ontra. Sed pondera quod ille tecum non potest de quo hoc per do. **Z**at. et per Bar. in L. **L**ib. **S**. **J**ulius manus. **F**or. **B**land. **A**fer. **M**ota t. p. **S**o. manifesta contumacia vel offensia expedita non de absoluenda nisi prius satisfacta, de quo in c. **V**enerabilibus. **S**ecunda de fide. **C**. **L**. **V**. **S**. **P**oderat quod non sufficit sola satisfactione, immo de absoluenda de quogut.
5. **F**inno. **J**. **C**ui bonorum. **S**ecunda eti. et quod. **M**ota t. contumaces possent molte a fine non citatio et antiqua contumacia quod intelligere verum in sua expeditio et alia pena que respicit procedit, secunda in alia pena extenuata quod illa imponi non potest sine nona citatio, de quo per **J**o. an. **N**. **C**. **S**. **P**o. **N**. **S**. **V**. **L**ib. **S**. **A**do. **S**ed in de re iurisdictionis et hoc limitat quod vbi reperiatur et viator, et per **J**o. an. in c. **R**oman. **A**. **S**o. **C**ope. **L**. **V**. **C**eterum autem notorios factores si celebatur fit irregularis do. **Z**at. **T**ip. **H**ic p. c. p. **T**er hoc.
6. **G**regor. **D**icit. **E**t hanc autem reportum in initio a non citatus, vel citatus sed non legitimus possit correspondere aduersario. **C**ontra.
7. **D**e hoc plene per do. **C**. **I**. **C**. **C**lia. **N**on off. **D**ek. **T**. **M**o. **T**er eti. **E**dicatus non penitus titulus beneficii nisi ca. expeditio causa factus est primaria ipsam iure putata in causa hereticorum ut et excommunicatus de heretico debet non egrediato fructu belli habere hi sine redditus, de quo in c. pastoralis ad s. J. de appellationibus et **J**o. de **E**.

S V M M A R I V M .

1. **C**ollatio negotia ecclesiastica tractare non possunt.
2. **C**ollatio beneficiorum possit in laici cadere.
3. **P**redicatorum appellacione qui comprehenduntur.
4. **P**rohibitus eius qui non habet probabilitatem potest disponi.
5. **P**redicatorum potest exercere censuram contra laycum etiam iuridicum prohibentem ipsius finia iurisdictionem.

C A P . II.

1. **E**ccl. **N**egotium. **D**imidiatur tres. quod tria sunt dicta secundum da ibi, et epistola s. i. in ppter. **T**ercium negotium ecclesiastica tractare non possunt, si causa ecclesie per iudicium ecclesiasticum sunt tractandis. h. d. **C**. **E**t pote in tellicu huic decreto vide gl. **C**. **E**. **D**. **I**. **Q**. **V**. **M**ea. **X**vi. **D**estin. **B**n. quidam in gl. **L**at. **C**. **G**. **P**ref romani potificis. **C**. **H**. **O**. **P**o. **O**de **D**efensio et tractatus negotiorum ecclesiasticorum prohibet laici. **C**eterum autem collatio beneficiorum possit cadere in laicis per **J**an. **I**. **C**. **Q**. **L**aut. **S**. **D**efec. **T**ip. **P**robatur melius in c. **H**. **D**. **C**ode. **P**arib. **C**. **M**ot. **H**ec hac litera bene probari qui comprehenduntur appellatio predicatorum: et cedule et latro sumpto vocabulo omnino habent curam et administrationem ecclesie potest dicti predicatorum: per id quod habetur in c. **R**ua. **J**. **D**. **C**la. **G**. **R**. **C**. **E**quisit. **D**e **T**essa. **S**ed illi sumpto vocabulo recte ecclesie parochialis non dicuntur predicatorum: per id **C**ontra. **D**ec. **S**ecundum. **P**ro seipso est utile scire quoniam materia fauorabiliter sitata interpretatio ingra. ea que habetur in c. **C**chia. **E**t **R**etur lib. **V**. **C**. **M**o. **H**. **T**er **P**rohibitus nullus qui non habet iurisdictionem et hoc non potest disponi. **C**ontra. **S**ed **C**onstat, quod potest exercere censuram contra iudicis laici prohibetur vel tunc ante ipsum in exercitio sue iurisdictionis per id quod habetur iudicis. **S**ecundum. **D**ec. **S**ecundum.

S V M M A R I V M .

1. **C**urio patronatus causas tractare non debent laici.
2. **S**ecundum patrouatum est quod spiritualibus annuis et possideri potest laici et tractat ad heredes etiam egrinicos nec vendi potest quod causae in laicis despiciatur. **M**o. **C**. **T**er.
3. **L**oune cum sapit naturam eius cui subiectum.
4. **P**revidato non acquirendus ius beneficii per solam presentationem facti alato: sed per episcopum iurisdictionem.

possunt disponere. Et ideo sicut potest vicius hoc fuit receptum sub illa conditione, sub qua fuit facta confirmatione.

S U M M A R I V M .

1. **C**odicil Sicut, ponitur causatione in confirmationibus et certa scientia; nec noceat si verbum confirmationes confirmati tenorem perdat.
2. **D**e causa est quid spiritualis. Et ut possit super illis compotum.
3. **E**geratio potest de partium consensu differenti in tempore.
4. **I**n confirmatione debet inde tenor consummari.
5. **C**ontractus preservantur in illo vel illicet in qualitate dictorum.

C A P . V I I I .

Venerabiles. Communi denuo. Secundum aliam manu-
dam, h.d. et in confirmationibus, que fuit ex
certa scientia verbum Sicut, ponitur causatione;
nec noceat si verbum Confirmationes confirmati tenorem per-
dat, h.d. et in confirmatione valet compositione super decima,
et sic super hanc spirituali; et hoc, nisi sit manifestum alio in ita au-
thoritate superioris, scilicet de pietatis, h.d. et in confirmatione secun-
dum Unde dic: quod hic non sicut facta proprie super hanc spiri-
tualis, sed potius quo loco, vel tempore, vel quibus per-
sonis decime solim debent. **A**ll. **N**on, ut partes possint ex co-
ventione dare executionem laudo ad tempore, vel sub con-
ditione, et tunc talia conventione secundum. **D**icitur, habet in-
star contractus celebanti in scriptura, qui non habet effectu-
m in scriptura completa, in contractu, et de fide istibz. **P**ro-
deta tamen, quod hic non loquitur propriam laudo, nec in actu
habente vim laudi. **N**on, ut causum est in hinc confirmationis
facere iustitiam non confirmatione tunc nullum
operatur, et in gloriis. **E**t tamen pondera quod ex qualitate me-
diatorum prefundit pro contractu, et pro carentia viris in
ipso contractu, scilicet quod habet in. m. de probend. **C**ontra hie causam, in quo creditur tenor exemplorum ins-
tute de certa scientia pape licet contram habentem, et
expurgata de fide istra, fallit quod non creditur exemplum, si
originali.

S U M M A R I V M .

1. **C**onfirmatio facta in forma communis non habet in-
dicamentum.
2. **D**elegatus non potest viam ecclesiam alteri subficerre.

C A P . I X .

Cla nobis. Primo ponitur para-
dis conquestio. Secunda ibi: cum ergo, h.d.
do pape possum. Secunda ibi: cum ergo, h.d.
Confirmatio in forma communis non habet
in diocesani, h.d. **S**ed sic: Collatio ecclesie facta alteri ecclie
se per legatum sedis apostolice, etiam postmodum confir-
mata per papam in communis formam non collit, nec nullum
reddicibus diocesani, h.d. **M**ot. **T**o delegatus non vide-
tur possi viam ecclesiam alteri subficerre, nec subficerere
obedientiam viuum, et alteri applicare. **E**t sic non videtur
quod possit iuri inferioris detrahere, nec illi derogare,
nec nomine ecclesiam, ne aperte collegiatum, alteri vni-
re. **S**equitur, quod vnde de operi, papa, et plene
per Spec. in aliis officiis delegat, non ostendere
dum, et in aliis, quod sequitur, vnde, papa,
cum multis aliis, tam in unum con-
cessio libera de qua in latere fuerit va-
lida, vel inde eis, et sic per doc-
torem per Fredem de Gas-
ta in conilio, g. n.,
Joanne de Ba-
nnaria.

Finis secundi libri Decretal.

LXXX Dico.

In Tertium Decretalium

LIBRVM IOANNIS DE ANA-
NA archidiaconi Bononiensi interpretatione.

De vita et honestate clericorum. **R**ubrica.

S U M M A R I V M .

1. **C**lericorum qualis esse debet honestas, et qui sunt de-
bet abstinere a iudicio abstinere.

Continuitur. **V**isum est. **S**. de **J**udicio, et ipsa radicia
concernentibus, verum quod clericis, inquantus possint, de-
bet a iudicio abstinere, et seruos delinqire non oportet.
Ger. si quis faceret, **Z**deo hinc sumpta occasione, ut sit
meritorum author ostendat a quibus, clerici debent te ab-
stinentia qualis dicitur esse honestas eorum, et vita. **G**el non
est necessaria continencia, quod est principium libertatis, per gloriam
gulare in **R**ubrica de conducta fortuna. **S**ed haec materia
habet gaudi, distin. his iugitate, et aeterna, ens sequentibus.
Ego, ut per totum gaudi, gloria, et perpetuari, vi. t.c.

S U M M A R I V M .

1. **C**on dividimus celebatione laici esse debent nominis de-
crica celebrantibus.
2. **L**aici sacerdotio fideant, vel altari sunt propinquus, non pec-
cant mortaliter.
3. **C**lerici, etiam coniugati, diuina esse debent a clerico celebra-
re diuina.
4. **O**blationes an clerici facere debent iugata altare, et fit quo
tidie nam sacerdotes soleant eos expectare.

C A P . I .

Claici. Dabit tres pa-
tronos. Secunda ibi:
sed pars illa. Tertiabit: ad-
orandum vero. Et hoc intendit:
1. Cum celebrant diuinam, deu-
ta sunt debet esse clerici a populo,
h.d. Et congruit, quod repen-
tia bonitas, vel sic: **L**atice
peccata, vel in choro, dum diu-
na celebant, sedere non debent,
sed illuc accedere possunt ex pleto officio causa orandi, vel
obscandi, h.d. **S**ed sic: **W**ispiritas habent, vel professio, et
impedit societas in parvum, h.d. **E**t ratio huius sumitur ex
ele. **I**o. elect. **T**o add. **V**iii. **Q**uid ad cap. loquutus est
de honestate, et id qui facit contra, non peccat mortaliter.
Carea quod ad debonam gloriam, et tranquillam pacem, **Q**. **M**o.
To in actu diuino videtur probisita iniuria clerico et
laicorum. **S**iquid intelligi vult, ne laici sunt coligati suorum
temporum vocantur, quod huius in laicis, et locutionis in clericis
coaguntur. **P**ro quo facit id, quod habet in. c. i. de cler.
coag. **L**i. **D**icitur etiam locum in clericis in minoribus colli-
tationis, in. c. q. de cle. ag. ministr. **A**ll. **I**o. i. respondere verbis
fuerit. **S**edere. **M**ax per hoc videt, et intercedo possit lai-
ci ad altare cuius offendi, vel officiandi altare, non faci-
do in mortali. **E**t hoc est hic **Z**eo. **M**is. **S**o. **L**ig. que se qui
turdo. **S**ed de **A**uctoritate co-trans. **I**m reprobatur sacerdo-
tes, qui respectant laicos ad altare ut offerant. **Sed** do. **Z**o. de
Tmo. **L**abat primi dicti. **Z**apoderat op. **Z**o. de **L**ig. riso
Sfundatur, et do. **Z**o. de **T**mo. **S**undat sciaparmo. **M**o. in
verbis **S**o. preformat, quod a contrario probat illa littera op. **Z**alas
et invenit a clericis possunt simul stare, immo illas possunt
imitari et psallere, per id, quod habetur. **I**gitur, **S**ed in. c. h.
i. maxime deficientibus clericis, per id, quod habetur in
c. inter quartos, i.e. de religio, do. omnia.

De cohabitacione clericorum nubium. **R**ubrica.

Continuitur. **V**isum est. **S**ed generaliter de vita et honesta
te clericorum: Clerici qui honestas et continencia vel plenaria redi-
ctant viam iubemus et inspectam video possumus licen-
tias. Et de materia licet habetur in iubur all. **Z**o. i. s. 4.

S U M M A R I V M .

1. **S**ed in aliis, quam enim canones antiqui permitteant, si
inspecte sunt non debet fecum sacerdos removere.
2. **S**ed inspectione an excusat parvitate.
3. **C**onlangante indigent possunt presbyteri de rebus sive
li. iii

Joan. de Anania super tertio decre.

Baldore hoc in hac edicte. 6. in minia in titulo de pace
furfirman. videlicet alius est trahere. aliud est percutere.
resto de re parte ad invicem natura et effectu: videlicet. 7. verum. si
defuit. et sed epimendit. ne quis eum. qm. re. 8. 9. 10.
exit et si traher per mantellum. vel tenet frenum. qui. et est
egocommunicatus. Si autem est egocommunicatus trahendo
per mantellum extra ecclesiam. violat ecclesiastico non san-
ctum in humanitate. 11. Quid autem si vnu stano in ecclesia
sagittat et vulnerat unum exilientem a longe extra ecclesiam.
vel contra. 12. Per de anchas. dicit ipse sunt pulchre. et
subtilis questiones. et decidatur perid. qd. no. Bar. in. d.
bellorum. et de accu. 13. In hoc vide in. L. Damni. 14. Sabini.
s. de damnis infecto. et per glo. et doct. in. c. i. de cibis ecclesie.
vel altaria. h. vi. 15. i. de parate. c. i. per doct. Bar. in. d. h.
bellorum. ponit ista questionem. quia locus debet ponit in hi-
bello. 16. Omne ergo qd. vnu egista in platea. sagittant vnu
extra plateam. qd. locum debet ponit. Dicit ipse qd. debet
impiccia quo se fudat accusatori si se fundat qd. sagittauit.
tunc locua pater. et est apponendum. Si autem se fundat in
percussione. et tunc debet ponit locue obi fuit percussus. Et
fin illa potest necidit nostra querit. Sed perura canonica
allegata potest decidi. et regula est qd. ecclesia polluta sanguine
debet reconciliari. Ponit ipse percuti extra ecclesiam.
qd. ille coram statim in ecclesia. an ecclesia sit polluta. et con-
tra percuti in ecclesia. et ille statim exiit ecclesiam. ante qd.
sanguis egreditur. an sit polluta ecclesia. Vide glo. in. d. c. i. de
confess. eccl. et alia. Quid autem si exilens in ecclesia man-
dat oculi extra ecclesiam. vel contra. 17. Ne per Bart. in. si-
nallit. Et si propositur. if. de fidei scelera. 18. n addit. gl.

et vocis del. et elite pendente. quia mandato et mandataria
panuntur eadem pena. vt. c. m. li. et. j. de sent. et commu.
6. 19. Bart. in. ponit. vnu egista Bonone mandauit ho-
mocidium fieri Florentie. et ipse postea repentit florentie.
Et ibi posset committit. et capi. Et dicit ipse idendum et
qua causa concordat. an quia mandauit. vel quia occidit.
7. vide per eam ibid. 20. Quem hic Joan. pose qd. quis deli-
quit in ecclesia. non sub spe immunitatis. an gaudeat immu-
nitate. Et r. viderit qd. sicqua regula exparet illam ratio-
nem sub ipse. et. 21. Contrarium erit ipse. quia ita fuit ratio
non finalis. Et etiam fuit finalis. quia sunt ab rationes
finalis. et cesserunt una. et illar. alia. 22. Sed pene coinciden-
ter quis occidit aliquem in ecclesia. an gaudeat ecclesiastica
immunitate. Et r. viderit. 23. qd. si. nec habet locum in te-
re. Et per hoc dicit Bart. in. i. de paci tenenda. qd. si quod
fecit patrem cum alio. qd. reg. non riga vnu occidit alium.
an dicatur pag. rupta. Et r. viderit qd. non. Et allegat dictum
Bart. in. 24. Cu addit. Bart. in. vnu. s. de furtis. vnu posse
etiam si quis faceret furtum. vel adulteraret et egoem amici.
et intelligatur pag. rupta. 25. 26. Ponit et civitas et archiepi-
scopus habent molendina super flumen. et erat confusio
do qd. qd. libet soluerit duodecim partem. qui ibat ad mo-
lendinam. tunc portabant frumentum extra ciuitatem. et hoc
videntes laici statuerant qd. omnes nostri subacti soluant
duodecim partem. et illam vinattant in tali loco in ci-
uitate. et per hoc nullus ibat ad molendinam archiepiscopi.
Sunt consilia pro. et contra. an statutum valeat. 27. ap. ic. Collegium Juristarum
consulat pro clencia. et alii multi doctores. 28. Laus Deo.

Regestum.

a b c d e f g h i k l m n
o p q r s t v y z E B
Quæsitiones. Et vero sit tertio.

Lugduni,
Excudebat Petrus Fradin,

1550.